

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Ndc/26/2024
Identifikačné číslo spisu:	4617204990
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Šobichová
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:4617204990.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci obmedzenia spôsobilosti na právne úkony U. Z., narodeného XX. K. XXXX, Q., Q. XXX, zastúpeného procesným opatrovníkom Obec Q., Q., Q. XXX, zastúpeného BUKNA, advokátska kancelária, s.r.o., Dolný Kubín, Jánoškova 1545, za účasti Okresnej prokuratúry Topoľčany, o návrhu procesného opatrovníka na prikázanie veci Okresnému súdu Žilina, takto

rozhodol:

Návrhu procesného opatrovníka na prikázanie veci vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. TO-10Ps/44/2019 Okresnému súdu Žilina n e v y h o v u j e.

Odôvodnenie

1. Právny zástupca procesného opatrovníka navrhol na pojednávaní konanom dňa 18. apríla 2024 v súlade s § 39 ods. 2 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP prikázanie veci z dôvodu vhodnosti inému súdu, konkrétne Okresnému súdu Žilina. Uviedol, že vzhľadom k tomu, že obec Q., v ktorej má menovaný trvalý pobyt, je ustanovená za procesného opatrovníka, v súlade s ustanovením § 39 ods. 2 CSP navrhuje prikázanie veci Okresnému súdu Žilina, ktorý má pracovisko v Čadci na základe zákona č. 371/2004 Z.z. v znení platnom a účinnom od 1. júna 2023. Dôvodnosť návrhu videl v účelnosti a hospodárnosti konania, keďže všetci účastníci konania, teda osoba o ktorej spôsobilosti sa koná, procesný opatrovník, aj do úvahy pripadajúci hmotnoprávny opatrovník p. A. alebo niektorý zo súrodencov, majú bydlisko v obvode Okresného súdu Žilina. Obec Q. a aj Okresná prokuratúra Topoľčany už na pojednávaní konanom dňa 18. apríla 2024 vyjadrili svoj súhlas s návrhom.

2. Návrh na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti bol doručený všetkým účastníkom konania, ktorých účasť v konaní vyšla najavo v čase podania návrhu v zmysle § 4 CMP. Zápisnica z pojednávania konaného dňa 18. apríla 2024 bola spolu s výzvou na vyjadrenie sa dňa 27. augusta 2024 listinne doručená U. Z.. Súd prvej inštancie vo výzve poučil účastníka konania o tom, že v prípade, ak sa k návrhu nevyjadrí, bude sa predpokladať, že voči nemu nemá námietky (§ 157 ods. 2 CSP). U. Z. sa k návrhu do dnešného dňa nevyjadril.

3. Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku v znení neskorších

predpisov (ďalej len „CMP“) na konanie podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

4. Podľa § 232 CMP na konanie o spôsobilosti na právne úkony je miestne príslušný súd, v ktorého obvode má bydlisko ten, o koho spôsobilosti sa koná.

5. Podľa § 36 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) príslušnosť sa určuje podľa okolností v čase začatia konania; takto určená príslušnosť trvá až do skončenia konania.

6. Podľa § 39 ods. 2 CSP možno na návrh ktorejkoľvek zo strán spor prikázať inému súdu tej istej inštancie aj z dôvodu vhodnosti.

7. Podľa § 39 ods. 3 CSP o prikázaní sporu rozhoduje súd, ktorý je najbližšie spoločne nadriadený príslušnému súdu (Okresný súd Nitra) a súdu, ktorému sa má spor prikázať (Okresný súd Žilina). V tomto prípade je spoločne nadriadeným súdom Najvyšší súd Slovenskej republiky.

8. Najvyšší súd prejednal návrh procesného opatrovníka na prikázanie veci naposledy vedenej Okresným súdom Nitra pod sp. zn. TO-10Ps/44/2019 Okresnému súdu Žilina z dôvodu vhodnosti a dospel k záveru, že v danom prípade nie sú splnené podmienky v zmysle § 39 ods. 2 CSP a návrhu nevyhovel.

9. Prikázanie (delegácia) sporu z dôvodu vhodnosti predstavuje výnimku z ústavne garantovaného práva na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, t. j. ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov), ako aj výnimku zo zákonom definovaných kritérií miestnej príslušnosti súdu, a teda podmienky prikázaní treba, ako výnimku z pravidla, vykladať reštriktívne. Totižto, ak by príslušný súd prikázal vec inému súdu podľa § 39 ods. 2 CSP, hoci by pre takéto rozhodnutie neboli podmienky, porušil by tým ústavne zaručenú zásadu, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi a že príslušnosť súdu ustanovuje zákon. Účelom inštitútu delegácie z dôvodu vhodnosti je predovšetkým zabezpečenie hospodárnosti civilného sporového konania alebo jeho zrýchlenie. Dôvody delegácie môžu mať v praxi rozmanitú povahu, najmä však osobnú, zdravotnú, sociálnu, či finančnú. Vzhľadom k charakteru delegácie ako výnimky zo zásady, že vec prejednáva a rozhoduje súd, ktorého príslušnosť vyplýva zo zákonom stanovených kritérií (vecne a miestne príslušný) musí mať však aj dôvod delegácie vždy výnimočný charakter.

10. S poukazom na už uvedené prichádza aplikácia ustanovenia § 39 ods. 2 CSP do úvahy len vtedy, ak sú pre to dané dôležité dôvody. Úvaha súdu o vhodnosti delegácie preto zahŕňa komplexné posúdenie predmetu konania i pomerov subjektov na oboch procesných stranách, ako aj dopadu prípadného prikázaní sporu na doterajšie štádium konania, pričom na pomery subjektu, ktorý delegáciu navrhuje, možno prihliadnuť len vtedy, ak ich zohľadnenie nebude mať negatívny dopad na ostatné subjekty konania. Podstatný význam má i stanovisko druhej strany (ďalších strán sporu/účastníkov konania).

11. Z obsahu spisu vyplýva, že konanie sa začalo na Okresnom súde Topoľčany vydaním uznesenia o začatí konania dňa 26. septembra 2017. V čase začatia konania mal U. Z. nahlásený trvalý pobyt v obci E.X., Š. XXX/XX, pričom aj z podania obce E. č. 1. 94 je zrejmé, že sa U. Z. na uvedenej adrese zdržiaval.

11.1. V priebehu konania U. Z. niekoľkokrát zmenil adresu svojho trvalého, resp. aj prechodného pobytu, pričom z jeho podaní adresovaných súdom je zrejmé, že sa zdržiaval napr. v S. alebo v C.. Zo správy OR PZ v Topoľčanoch zo dňa 10. januára 2024 vyplýva, že sa U. Z. v tom čase zdržiaval v prenajatom byte na adrese Č. XXXX/X, C., pričom si poštu preberá na adrese Q. XXX. Na pojednávaní konanom dňa 18. apríla 2024 sa starosta obce Q. vyjadril, že sa U. Z. v obci fyzicky nezdržiava. V posledných podaniach U. Z.B. označil ako svoju adresu Q. XXX, pričom uvedená adresa bydliska vyplýva aj zo zápisnice o podaní podnetu zo dňa 14. augusta 2024 spísanej na Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky. Jednoznačný záver o tom, kde je momentálne skutočné bydlisko menovaného, nie je možné vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti z obsahu predloženého spisu vyvodiť, avšak z obsahu spisu je zrejmé, že U. Z. často mení miesto svojho pobytu.

11.2. Najvyšší súd pripomína, že ak sa aj v priebehu konania zmenia okolnosti, ktoré zakladajú príslušnosť súdu, raz založená príslušnosť trvá až do skončenia konania. V danom prípade teda zmena bydliska nemá vplyv na zmenu príslušnosti súdu (zásada perpetuatio fori). Zásada perpetuatio fori je prelomená inštitútom prikázania veci z dôvodu vhodnosti len v prípade výnimočnej situácie.

12. Dôvody uvádzané procesným opatrovníkom - účelnosť a hospodárnosť spočívajúce v tom, že všetci účastníci konania majú bydlisko v obvode Okresného súdu Žilina nezodpovedajú kritériám, ktoré by bolo možné relevantne zohľadniť pri prelomení práva účastníkov na zákonného sudcu a uvažovaní o prikázaní sporu (veci) inému súdu. Ako už najvyšší súd uviedol v bode 12. tohto uznesenia, z predloženého spisu ani nie je možné prijať jednoznačný záver o tom, kde je skutočné bydlisko U. Z., pričom aj na základe jeho predchádzajúceho správania sa je možné predpokladať, že toto sa bude meniť. Dôvody vymedzené procesným opatrovníkom nevykazujú charakter takej výnimočnosti, aby bolo možné tomuto návrhu vyhovieť. Problémy súvisiace s prekonávaním väčších vzdialeností či vynaložením vyšších výdavkov za účelom dostavenia sa na vecne a miestne príslušný súd sú vo všeobecnosti skôr bežné a sami osebe neodôvodňujú prikázanie sporu (veci) inému súdu. Strana (účastník) má totiž právo zvoliť si v konaní zástupcu, ktorý je oprávnený na všetky úkony, ktoré môže v konaní urobiť strana (účastník) (§ 89 ods. 1 v spojení s § 92 ods. 1 a 2 CSP). Najvyšší súd taktiež poukazuje na § 104 ods. 1 CSP, podľa ktorého procesný úkon, ktorý by súd mohol vykonať len s ťažkosťami alebo so zvýšenými, neúčelnými trovami, alebo ktorý v jeho obvode nemožno vykonať, vykoná na dožiadanie iný súd. Súd zároveň môže výnimočne z dôvodov hospodárnosti strane uložiť, aby na otázky o tvrdených skutočnostiach odpovedala písomne, ak možno predpokladať, že tento postup bude dostatočný (§ 195 ods. 3 CSP).

13. V neposlednom rade najvyšší súd taktiež poukazuje na štádium konania, keď už raz Okresný súd Topoľčany (ktorého obvod je v súčasnosti súčasťou obvodu Okresného súdu Nitra) vo veci rozhodol, a to Rozsudkom zo dňa 12. júla 2021, pričom tento bol na základe Uznesenia Krajského súdu v Nitre zo dňa 31. januára 2022 v celom rozsahu zrušený. Najvyšší súd podotýka, že v konaní Uznesením zo dňa 11. septembra 2023 rozhodoval aj Krajský súd v Trnave, teda súd príslušný na rozhodnutie o odvolaní po tzv. „súdnej mape“ podľa § 3 ods. 5 písm. b) CMP, pričom najvyšší súd poukazuje aj na skutočnosť, že spisový materiál má vyše 1700 strán. Najvyšší súd po preskúmaní veci predloženej mu na rozhodnutie nezistil také okolnosti, ktoré by odôvodňovali premisu o či už účelnejšom alebo hospodárnejšom prerokovaní veci Okresným súdom Žilina.

14. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.